

DE MAASGOUW,

Orgaan voor Limburgsche Geschiedenis, Taal- en Letterkunde.

Prijs per jaargang:

Voor Nederland. . . . 2 gulden.
 „ België. . . . 5 franken.
 Advertentien : 10 cents per regel.

Dit blad verschijnt om de 14 dagen, onder bescherming van het Provinciaal Genootschap voor geschiedenis en oudheidkunde in Limburg.

Denadruk van artikels, buiten toestemming der schrijvers, is verboden.

Brieven en mededeelingen te bestellen bij den uitgever LEITER-NYPELS, te MAASTRICHT.

Abonnementen worden ontvangen bij den uitgever, alsmede bij alle postkantoren en boekhandelaren.

POGING der WEERTENAREN om zich van Gelderland te scheiden. 1790.

Reeds in het begin der Brabantsche omwenteling hadden de inwoners van Weert zich tegen Keizer Joseph II verklaart, en het Manifest van het Nederlandsche volk aangenomen. Dit stuk werd er den 27 December 1789 met groote vreugdebetuiging afgekondigd. Den 10 Januari 1790 verschenen de Brabantsche patriotten in de Stad, 200 dragonders en 200 voetgangers, en nu kende de vreugde der Weertenaren geen grenzen meer. Zij waanden zich vrij van allen regel. Reeds vroeger hadden zij zich veroorloofd het Oostenrijksche wapen, dat boven de deur der K. K. posterij preikte af te rukken; ook hadden zij zich verstout met eene gewapende macht naar Roermond te trekken en aldaar den Kanselier Luytgens, den griffier Van der Renne en den momboir de Stuers, die verdacht waren bij het volk, in hechtenis genomen. Nu hebben zij het voornemen gemaakt om zich van Gelderland te scheiden. Zij weigerden diensvolgens de jaarlijksche contributie en wilden niet meer voor gerechtszaken naar Roermond in beroep gaan.

De staten van het Overkwartier van Gelderland deze stoutigheden der Weertenaren vernomen hebbende, zonden, den 30 Juli 1790, over deze zaak eene klachte aan de Algemeene Staten van België, te Brussel vergaderd. Zij hoopten dat de stad Weert tot betere bezinning zou komen. Of hun rekwest heeft succes gehad weten wij niet.

Zie hier de inhoud van het stuk, dat wij verdanken aan den Heer Vorsterman Van Oyen te s' Gravenhage :

Aan de Staten van Brabant.

Hoogmoogende Heeren!

Wij zijn geïnformeerd van het vertoon door die van den Lande van Weert aen U hoogmoogende gedaen, om hun 't onttrekken van d'affhankelykheid van deze Provincie, zoo in aanzien der betaelinge van hunne jaarlijksche contributiën in onsen Provinciaelen casse als ten opzichte van het Ressort van den Souvereynen Raede in contentieuse Saecken.

Wij neemen de vryheyd, U hoogmoogende voor te stellen, dat d'heerlykheden Weert, Nederweert ende Wessem van onverdenkelyke tyden deel gemaect hebben van het Graefschap Horne, ende dat de Graeven van Horne in deze heerlykheden hadden opperheerschappie, maer dat de zelve leenen waeren, releveerende van het Hertogdom Gelre.

Dat den Grave van Horne Philippe de Montmorencie die heerlykheden dus in den jaere 1556 van den hertog van

Gelre verheeven heeft, uytwysens de stucken in de Leen-Camere der Provincie, berustende;

Dat hy tot Brussel in de bekende beroertens der Nederlanden op den 5 Juny 1568, is worden onthalt.

Dat den konink van Spagnen, Philippus den tweeden, als hertog van Gelre, de landen van Weert, Nederweert ende Wessem heeft gecconfisqueert ende aan het hertogdom van Gelre geannecteert.

Dat den hertog van Parme, Gouverneur Generael der Nederlanden, vervolgentlyk ook 't laetste ressort van die Landen, by decreet van den jaere 1585, aen den Souverey-Raede van Gelderland heeft geattribueert.

Dat bij Tractaet van stilstand van wapenen van 7 Januarij 1610, tusschen d'Aerts-Hertoghen Albert ende Isabella ende Staeten Generael der vereenigde Provinciën ingegaan, is worden verklaert, dat alle confiscatiën door anterieure Troubles veroorzaekt wederzyds zouden coomen te cesseeren.

Dat by particulier acte van 17 Novembris 1610, de confiscatie der voorss. Landen van Weert, Nederweert ende Wessem, door de gemelde hertoghen ook is worden opgeheven, maer met deze remarquable Clauseule, *le tout sous la Souveraineté et directe Seigneurie du Duché de Gueldre.*

Dat ten laste van deze landen, door de hertoghen van Gelre gelicht syn worden d'ordinaire subsidien, eerst van ses duysent, daernaer van twelf duysent, ende bij acte van 4 Augustus 1675, van achttien duysent guldens wissel.

Dat 't sedert, de voorss. hertoghen van Gelre altyt d'opperheerschappie over die landen, zoo in 't exerceeren der superieure jurisdictie, ofte ressort in contentieuse saecken door hunnen souvereynen racde, als in 't lichten der gesejde contributie van achttien duysent guldens wissel, hebben gecontinueert, ende d'onderdaenen hun daeraen, in 't een ende ander altyt vrywilliglyk ende zonder tegenspreken onderworpen, tot den momente van de verclaeringe van onse independentie met de gelukkige Revolutie ende sulx niet alleen van in onzen Provincialen Casse de zelve achttien duysent guldens regulierlyk te hebben betaelt, maer ook van in alles hun te bewilligen tot 't onderhouden der Wetten ende Costuymen van de Provincie van Gelderland.

Dat zij desniettegenstaende hun hebben vermeeten ons te renvoieren de voorn.verclaeringe van onse onafhankelykheid, dewelcke wy aen hun als deelmaekende van onse provincie hadden doen vergezelschappen met de Protestatie ende Sustenuue, dat den lande van Weert geene connexiteiten zoude hebben met het hertogdom van Gelre, ende dat zij hun op den 10 January, zelve independent ende als Souvereyn van dien lande, hadden verklaert.

Dat wij echter zijn voortsgegaen, met aen hun te zenden,

gelyck aen andere Gemeentens, dorpen ende administratiën onder ons gehoorende, de Depeches ons toegesonden van het Souvereyn Congres ende van 't Departement Generael van oorlog, gelyk ook onse verscheyde ordonnantiën, dewelke wy hebben goedgevonden van tyd tot tyd tot welzyn van de gemeene t'avanceeren, maer wy hebben t'elkens ondervonden, dat zy de zelve niet en hebben willen aenneemen, ende ons met versmaetheyd hebben gerenvoiert, ofte onse opperheerschappye dus niet hebben willen erkennen.

Dat wij bij verscheyde Decreeten van 't voorss. Souvereyn Congres wel zyn bemachtigt geweest om hun by force militaire, van hunne wederspanningheid te doen terugkoomen ende tot hun Devoir te brengen, maer dat wij echter den wegh van soetigheid hebben willen prefereren aen alle vigeur.

Dat wy dezen wegh wel besonderlyk door eenen van onse Leeden, hebben willen werkstellig maecken ende de noodige onderhandelingen daertoe begonst, maer dat door zekere voorvallen met d'insulten aenden Lieutenant der Compagnie Patriotique binnen deze stad gestationeert, tot Weert toegevoegd den wegh tot die onderhandelingen is worden geslooten, ende dat de Regeerders vanden Lande van Weert hun op hunne gewoonelyke maniere hebben toegestaen, van onse Depêches 'tzy betrekkelyk tot die, ons toegecoomen van 't Souvereyn Congres, ofte andersints, dewelke sy hadden beginnen aenteneemen, sonder 't openen wederom terug te zenden ende noch laestelyk met 't Tractaet van Unie, hun ingevolge Requisitie van 't selve Souvereyn Congres tot Publicatie, toegezonden.

Dat wy gereet zynde onse rechtveerdige Doleantie over de voorss. insulten aen den gezeyden Lieutenant gedaen aen het Souvereyn Congres te doen in Conformiteyt der Renseignementen, daarvan volgens speciale ordres van 15 dezès, aen ons gevraegt, ende onse condigne Satisfactie daer over te vraegen, echter goedgevonden hebben met 't overzenden van die Renseignementen een tyd ende wyle te supersedeeren om met hun des te beeter tot een minnelyk verdrag te connen koomen.

Dat wy desniettemin onderricht worden dat eenighe gewaepende mannen binnen de stad hebben coomen oplichten den Cancelier Luytgens, den fiscael de Stuers ende den Greffier Van der Renne, ten tyde dat een ander corps daartoe over de Maese, noch in reserve stonden.

Dat veele derzelve inwoonders ende voornamentlyk de Principaelste der stad Weert de bestiersders van alle onruste tot de redelykheit niet en connen beweegen.

Dat den advocaet Vonck ende den agent Sandelin, zelfs hunne raeds-mannen zyn geweest.

Dat de voorss. oproerders aenneemende het fransch sisteme, aen de jaegers of Braconniers ten nombre van twee hondert, belooft hebben de volle vryheyd der jagte, die aldaer aen den heere der plaetse toecomt. Aen andere d'exemptie van thienden, van heerlyke rechten.

En dat die oproerders alzoo 'tmeestendeel van 't volk hebben zoecken te verblinden tot zoo verre, dat op den 23 dezès, als wanneer dezelve thienden zyn worden verpacht groote excessen wierden bedreven, waervan d'auteurs zouden behooren andere ten exemple te worden gestraft.

Wy voegen tot allen 't voorss. noch by, dat inden jaere 1750 eene emeute populaire ter oorzaak van d'impositie op de consumptie vanden torff gestelt, ontstaen zynde, 't gewezen Gouvernement Generael, om de principaelste

auteurs van dezen oproer te doen apprehendeeren, een considerabel detachement soo van peerts als voet volk derwaerts gezonden heeft, maer dat deze militaire force tegens hun niets en heeft derven onderneemen.

Dat zy gedurende den sevenjaerighen oorlog, den capitteyn van 't Vry-corps van Dousel, ten dienste van d'Hannoverse trouppen, in den Lande van Weert, tot betaeling van Contributie gezonden, selve gevangen genomen hebben, veel van syn volk gedood, ende de reste doen de vluchte neemen.

Dat zy noch cortelings met een corps van ses hondert gewaepende mannen binnen de stad hebben coomen oplichten den Cancelier Luytgens, den fiscael de Stuers ende den Greffier Van der Renne, ten tyde dat een ander corps daertoe over de Maese, noch in reserve stonden.

Dat deze stad van alle kanten open is, ende geëxponeert aen d'invasiën, zoo by Daghen als by Nachten.

Dat het Garnisoen der patriotique trouppen te swak is, ende ook zonder ondervindinge in d'oorloghskonste, om eenigen tegenstand te doen.

Dat wij dus door alle de voorss. redenen niet en souden durven onderneemen, van hun met regueur te dwingen, om onse Souvereyniteyt t'erkennen, ende onse ordres te respecteren, gelyk ook die van den Souvereynen Raede deser Provintie, ende hun met militaire macht, volgens den expressen Wille van 't Souvereyn Congres, te constringeeren, om in onse Provinciale Casse te koomen betalen hunne ordinaire subsidiën van achthien duysent Guldens Wissel.

Dat d'andere administratiën onder ons gehoorende, t'exempel van die wederspanninge van den Lande van Weert schynen naer te volgen, ende dus ook weygeren hunne contingenten t'acquitteeren;

Ende dat wy daer door worden gebragt tot het punt van niet alleen te connen sufficieeren aen het onderhoud der voorss. patriotique trouppen, maer ook aen de betaeling de renten van gagien van officianten ende anderen lasten.

Ja die omstandigheeden rappelleeren wij U Hoogm: de besondere attentie, dewelke de zelve ons hebben gelieven te toonen in den jaere 1787, als wanneer volgens decreet van 26 July van den zelve jaere, U Hoogm. door hunne Gedeputeerde tot den gewezenen Souvereyn onse Provintie wel hebben willen representeeren.

Mitsgaders die, waarmede de zelve volgens ons vertoogh van 22 December 1787, wel hebben willen ondersteunen onse rechtmaetige clachten, tot redres van de verscheyde notoire inbreuken in onze privilegien, vryheden, ende rechten toen gedaen.

Ende daarop bouwende, hebben wy in onse tegenwoordige Generaele vergaedinge, waartoe wy onsen Gedeputeerden tot het Souvereyn congres hebben beroopen, heden geresolveert, van U hoogmogende intercessie te versoeken, ende als mediateurs tot volle overeenkoominge met die van den Lande van Weert te requireeren.

Wy vereysschen desvolgens, aan U hoogmogende van eenige Gedeputeerden van den lande van Weert tot Brussel te doen ontbieden, om met hun, ten overstaen van onsen Gedeputeerden by zyn aenstaenden retour ende ter interventie van U hoogmogende Raeds-Pensionnaris, ons te brengen tot eene minnelijke overeenkomste.

Wij neemen de vryheyd van U hoogmogende tot bevorderinge d'yer voor te stellen deze beslissende middelen.

Ten eersten, dat die van 't voorss. Lande van Weert zullen behouden al hunne Privilegien, Regten, immuniteyten en zoo voorts.

Ten tweeden, dat dezelve in de Staeten der Provincie zullen hebben hunne representanten.

Ten derden, dat deze representanten ook zullen kunnen gekosen worden, om als gedeputeerd der Provincie Zittinge te hebben in het souvereyn congres der Staeten van de Geunieerde Belgische Provincien.

Ten vierden, dat zij niet zullen kunnen bezwaert worden met de particuliere interessen lasten der Provincie ofte kosten van d'interne regeeringe onder den naem van onraet.

Ten vyfden, dat dezelve ten behoeve van de Generaliteyt zullen betaelen de somme van achtien duysent guldens, gelyk zy betaelt hebben aan den gewezenen Souvereyn, in suliker voegen nochtans, dat zoo de Generaliteyt de totaale somme niet noodig en hadden, die van den Lande van Weert, als ook naer proportie weinigher zullen betaelen ende Vice-Versa, meerder soo eene grootere somme zoude noodigh weezen.

Ende ten sesden, dat de zelve in d'extraordinaire kosten, te veroorzaeken door de reunie met andere Provincien ook volgens gelyke proportie zullen coomen betaelen.

Wy vermeynen dat deze rechtmaetige propositien alle voordeelige ingressie by U hoogmoogende zullen vinden ende requireeren dezelve onophoudelyk, van ons met een Estafette te willen verstendigen, ofte U hoogmogende ons der selver gracieuse intercessie daertoe zullen gelieven te leysten en op den voeth hierboven aengehaalt, tot een minnelijk accord door hunne entremise te connen geraecken, op dat wy alsoo aen ons voornemen de volle soliditeyt ende consistentie, gedurende deze onze tegenwoordige Generael vergaedinge, dewelke wy tot daeraen zullen doen continueeren, ende ondertusschen aen onsen Gedeputeerden in dyen vall de finaele justructie te geeven, connen toebrenghen.

Hoogmoogende Heeren!

Uwe Hoogmogende geaffectionneerde
ende goede vrinden,

Die staten van Gelderland,

Ter hunner ord^{tie}

L. A. RAMAEKERS.

Ruremonde, 30 July 1790.